

ASSESSMENT OF THE MACROECONOMIC FACTORS IMPACT ON THE DEVELOPMENT OF THE HOTEL INDUSTRY IN UKRAINE

D. Basyuk, L. Ivchenko, N. Tkachuk, K. Veres

National University of Food Technologies

Key words:

*Hotel economy
Macroeconomic factors
Correlation analysis
Regression model*

Article history:

Received 14.01.2019
Received in revised form
31.01.2019
Accepted 15.02.2019

Corresponding author:

D. Basyuk
E-mail:
daruna.b@gmail.com

ABSTRACT

The tourist and hotel industry of Ukraine during the last years gradually restores production facilities in the context of joining the European space, increasing the volume of sales of tourist services, improving the image of the national tourism product at the international market. At the same time, there are negative trends in the hotel industry, in particular, the obsolescence of the material and technical base, the discrepancy between the price and the quality of services, the insufficient differentiation of accommodation facilities, the low level of occupancy in the hotel rooms.

The paper analyzes the main macroeconomic factors influencing the development of the hotel economy of Ukraine by the method of correlation — regression analysis. It was found that the most significant influence on the dynamics of indicators of the number of accommodation properties and their number of places have the following factors of the external environment: the total number of foreign and domestic tourists serviced by operators and agents, the total number of transported passengers, foreign direct investment in Ukraine and the volume of GDP per capita. It is calculated that an increase in GDP per capita of \$ 2 creates the conditions for the appearance of a new hotel or 32 places for temporary residence. And an additional fundraising of \$ 1 billion of foreign direct investment leads to the creation of 54 new hotels.

All factors which make the influence on the studied indicators of the hotel industry development have shown a significant correlation between each other (multicollinearity), so it is possible to construct a multi-factor model and identify qualitative essential levers of macroeconomic impact on the hospitality industry development. The results of the study can be taken into account in developing integrated tourism development programs in the regions and in Ukraine as a whole.

ОЦІНКА ВПЛИВУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Д.І. Басюк, Л.О. Івченко, Н.А. Ткачук, К.О. Верес

Національний університет харчових технологій

Туристично-готельна галузь України протягом останніх років поступово відновлює виробничі потужності в контексті входження до європейського простору, нарощування обсягів реалізації туристичних послуг, покращення іміджу національного туристичного продукту на міжнародному ринку. Водночас спостерігаються негативні тенденції у сфері готельного господарства, зокрема застарілість матеріально-технічної бази, невідповідність співвідношення ціна—якість послуг, недостатня диференціація закладів розміщення, невисокий рівень завантаження номерного фонду.

У статті проаналізовано основні макроекономічні фактори впливу на розвиток готельного господарства України методом кореляційно-регресійного аналізу. Встановлено, що найбільш суттєвий вплив на динаміку показників кількості закладів розміщення та кількості місць у них мають такі чинники зовнішнього середовища, як прямі іноземні інвестиції в Україну та обсяг ВВП на душу населення, а також кількість осіб, обслугованих туристичними операторами й агентами та обсяги пасажирських перевезень. Розраховано, що збільшення ВВП на душу населення на 2 дол. США створює умови для появи одного нового готелю чи 16 місць для тимчасового проживання. А додаткове залучення 1 млрд дол. США прямих іноземних інвестицій зумовлює появу 54 нових готелів.

Усі фактори, вплив яких проаналізовано на досліджувані показники розвитку готельного господарства, демонструють суттєвий кореляційний зв'язок між собою (мультиколінеарність), що дало змогу побудувати багатofакторну модель і визначити якісні суттєві важелі макроекономічного впливу на розвиток індустрії гостинності. Результати дослідження можуть бути враховані при розробленні комплексних програм розвитку туризму в регіонах та в Україні загалом.

Ключові слова: готельне господарство, макроекономічні фактори, кореляційний аналіз, регресійна модель.

Постановка проблеми. Протягом останніх років спостерігається поступове відновлення внутрішніх і міжнародних туристичних потоків в Україні на фоні підвищення ролі туризму у формуванні макроекономічних показників, нарощування обсягів реалізації туристичних послуг, покращення іміджу національного туристичного продукту на міжнародному ринку, що узгоджується з державною політикою економічних реформ і курсом на інтеграцію до Європейського Союзу та світового економічного простору. Стратегія розвитку туризму та курортів до 2026 р., затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168, визначає державні пріори-

тети туристичної політики, насамперед розвиток туристично-готельної інфраструктури [2].

Водночас результати аналізу розвитку готельного господарства в системі національної економіки країни показали, що, володіючи значною територією, відомими об'єктами культурно-історичної спадщини, багатими природно-рекреаційними ресурсами та мальовничими ландшафтами, частка України у світовому готельному господарстві у 2017 р. не перевищувала 0,6%, що є недостатнім і свідчить про потенціал для подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження ефективного розвитку туристично-готельної інфраструктури через призму стратегічного управління знайшли своє відображення в працях В. Азара, М. Бойко, М. Біржакова, В. Данильчука, Л. Завідної, В. Кифяка, А. Мазаракі, С. Мархоноса, М. Мальської, О. Любіцевої, Т. Ткаченко, Н. Турло, О. Розметової, В. Цибуха, Г. Харріса, Дж. Уокера.

Теоретичні та практичні основи управління у сфері готельного господарства презентовані в працях Л. Агафонової, С. Байлика, Р. Браймера, Л. Гопкало, Г. Круль, Л. Нечаюк, П. Пуцентейла, Х. Роглева та ін. Науковці відзначають, що ключова роль в інституційному становленні туристичної галузі належить інфраструктурі колективних засобів розміщення. Згідно з ДСТУ4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розмішування. Терміни та визначення»[4], до колективних засобів розміщення (КЗР) відносять підприємства будь-якої форми власності та організаційно-правової форми, в яких надають місце для ночівлі в кімнаті чи іншому приміщенні, де кількість місць повинна перевищувати певний мінімум для груп осіб, більших ніж одна сім'я, а всі місця підлягають єдиному керівництву й оплаті відповідно до встановлених цін. У структурі КЗР виділяють готелі й аналогічні засоби розмішування та спеціалізовані засоби розмішування [4].

Інституційне становлення готельної галузі відбувається на фоні певного поживлення у країні ділової активності, насамперед малого і середнього бізнесу, а також туристичної активності, зокрема внутрішнього туризму, поступового зростання доходів населення, обсягів інвестиційної діяльності, розроблення та впровадження прогресивних методів і стандартів готельного обслуговування, пошуку інноваційних форм створення готельного продукту на основі ефективного використання існуючих ресурсів іновітніх технологій.

Мета статті: отримання кількісних оцінок впливу макроекономічних чинників на показники діяльності галузі готельного господарства України. Для цього було обрано такі показники:

- кількість готелів та аналогічних засобів розмішування;
- кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщення.

Викладення основних результатів дослідження. Динаміку основних показників розвитку інфраструктури колективних закладів розміщення представлено у табл. 1. Дані таблиці свідчать, що за умов нестабільної динаміки загальна кількість закладів колективних розмішування поступово скорочується. Так, протягом 2011—2017 рр. припинили діяльність 1 767 підприємств, тобто 30%.

Таблиця 1. Розвиток колективних засобів розміщення в Україні в 2011—2017 рр., [6]

	2011	2012	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Кількість колективних засобів розміщення	5 882	6 041	6 411	4 572	4 341	4 256	4 115
Кількість готелів та аналогічних засобів розміщення	3 162	3 144	3 582	2 644	2 478	2 534	2 474
Кількість спеціальних засобів розміщення	2 720	2 897	2 829	1 928	1 863	1 722	1 641
Кількість місць у колективних засобах розміщення, тис.	567,3	583,4	586,6	406,0	402,6	375,6	359,0
Кількість місць у готелях та аналогічних засобах, тис.	154,2	162,8	179,1	135,5	132,5	135,9	133,4
Кількість місць у спеціальних засобах розміщення, тис.	413,1	420,6	407,5	270,5	270,1	239,7	225,6
Кількість осіб, що перебували у колективних засобах розміщення, млн	7 426,9	7 887,4	8 303,	5 423,	5 779,	6 544,	6 6612
Кількість осіб, що перебували у готелях та аналогічних засобах, млн	4 656,8	4 983,9	5 467,	3 814,	4 297,	5 037,1	5 135,2
Кількість осіб, що перебували у спеціальних засобах розміщення, млн	2 770,1	2 903,	2 835	1 609,	1 482,	1 507,	1 526,

¹Без урахування тимчасово окупованої території Автономної республіки Крим, м. Севастополя та тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях.

Скоротилась передусім кількість спеціалізованих підприємств — на 1079 од. (–39,7%). У готельних підприємствах скорочення склало, відповідно, 688 од. (–21,7%). Суттєво зменшується кількість місць у КЗР — на 208,3 тис. місць (–36,7%). Водночас за останні два роки зростає кількість осіб, що користувались послугами закладів розміщення. Можна констатувати, що в готельному господарстві України на сучасному етапі спостерігається нерівномірність забезпечення послугами підприємств розміщення як за кількістю, так і за якістю. Так, якщо у країнах ЄС на кожну тисячу осіб населення припадає 10—30 місць у готелях різних категорій, а в туристичних центрах цей показник зростає в 2—3 рази, то в Україні в середньому припадає 8,4 місця на тисячу мешканців. В столиці України — Києві цей показник становить більш як 7 місць, найкращий рівень забезпечення місцями для проживання у колективних засобах розміщення спостерігається у Львівській, Одеській та Закарпатській областях, найнижчий — у Луганській, Чернігівській та Кіровоградській області. Проте існуюча база закладів розміщення завантажена недостатньо, залишається низьким коефіцієнт завантаження номерного фонду (коефіцієнт використання місткості), який коливається від 19% до 41% для різних типів засобів розміщення. Тоді як у європейських готелях середнє завантаження номерного фонду знаходилося на рівні 65—67%, а економічні

підрахунки свідчать, що рівень завантаження готелів 25% є критичною межею, зменшує інвестиційний потенціал підприємств, обмежує можливості модернізації та підвищення якості обслуговування.

При цьому науковий і практичний інтерес складає встановлення суттєвих причин (факторів), що зумовлюють перебіг показників індустрії та не завжди можуть мати чітку якісну або кількісну оцінку без спеціальних методів дослідження. Останнім часом все частіше зустрічається термін «datascience», чіткого визначення якого практично не існує. Наука про дані пов'язує різні напрямки людської діяльності з математичними методами. Кореляційний аналіз — один з простих методів, який дає змогу візуалізувати, встановити й оцінити закономірності в існуючих даних. Зокрема, в багатьох практичних задачах прогнозування для вивчення різного роду зв'язків в економічних системах на основі статистичних будують регресійну модель.

Статистика кількості готелів та аналогічних закладів розміщування протягом 2009—2017 рр. показує динаміку, яку представлено на рис. 1.

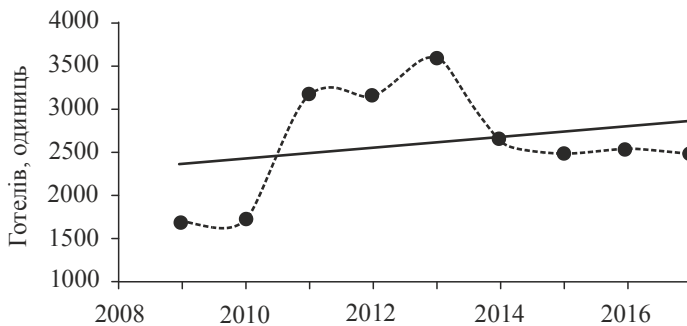

Рис. 1. Динаміка кількості готелів та аналогічних закладів розміщення України у 2009—2017 рр.

Значне зростання кількості готельних підприємств в Україні відбулося вже через 1,5—2 роки після прийняття рішення про проведення Євро-2012 в чотирьох українських містах (грудень 2009 р.). Наступний пік значення цього показника в 2013 р. можна пояснити збільшенням потоку іноземних туристів в Україну й оптимістичним прогнозом щодо його подальшого зростання. На фоні суттєвих коливань цього показника спостерігається тенденція до незначного збільшення кількості підприємств — в середньому на 61 одиницю щорічно.

Місткість готельних підприємств, що теж було обрано як показник для визначення, навпаки, демонструє щорічне середнє зменшення приблизно на 6,5 тис. одиниць (рис. 2). Причому для лінійного тренду цього показника спостерігається досить високий ступінь кореляції, що є свідченням адекватності лінійного моделювання.

Слід відмітити, що динаміка кількості місць у готелях дещо відрізняється від поведінки попереднього показника, оскільки спостерігається тенденція до скорочення. Лінійний тренд дає змогу приблизно оцінити середнє скорочення кількості місць у готелях та аналогічних засобах розміщування на 6 тис. одиниць щорічно.

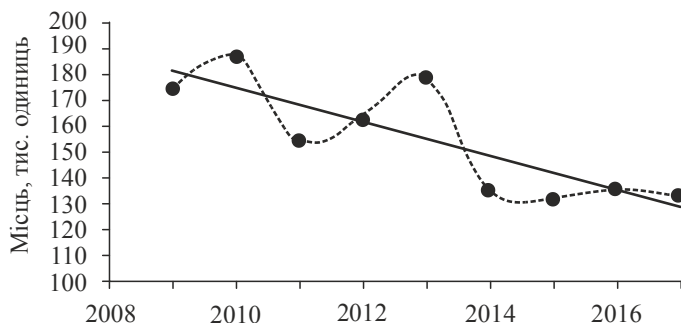

Рис. 2. Динаміка кількості місць у готелях та аналогічних закладах розміщення України у 2009—2017 рр.

Вплив макроекономічних показників на розвиток будь-якої галузі економіки величезний. Для туристичної галузі визначальними можуть бути такі макроекономічні показники, як зайнятість населення, заробітна плата, інфляція, рівень безробіття, рівень доходів і збережень. Ці показники безпосередньо впливають на платоспроможність населення і, відповідно, на кількість туристів. Серед суттєвих факторів зовнішнього середовища, які стримують розвиток підприємництва у галузі, слід відзначити: недосконалість нормативно-правової бази і системи сертифікації та стандартизації закладів розміщення, незадовільний рівень якості послуг розміщення, часто завищені ціни, високий податковий тиск, зростання цін на енергоносії та комунальні послуги, що зумовлює значні витрати на утримання та експлуатацію номерного фонду.

Для стратегічного управління підприємствами готельного господарства на мікро- та макrorівні необхідно чітко оцінювати найбільш суттєві фактори, що визначають реальний стан ринку, тенденції сучасного розвитку та в подальшому запропонувати ефективну модель розвитку.

На початковому етапі дослідження впливу зовнішніх факторів на розвиток готельного господарства було складено досить великий перелік показників, а саме:

- ВВП на душу населення, дол. США;
- прями іноземні інвестиції в Україну, млн дол.;
- частка міського населення України, %;
- кількість перевезених пасажирів загальна, млн осіб;
- загальна кількість іноземних і внутрішніх туристів, обслугованих операторами й агентами, осіб;
- обсяг капітальних інвестицій, усього, млн грн;
- обсяг капітальних інвестицій у тимчасове розміщення й організацію харчування, млн грн.

Показник ВВП на душу населення демонструє загальний матеріальний добробут населення. Показник є макроекономічним і обчислюється в масштабі держави за тривалий період — рік. Для розрахунку цього показника були взяті значення номінального ВВП України протягом останніх десяти років

(2010—2017 pp.) [8]. Протягом досліджуваного періоду спостерігається нестабільність цього показника, а його коливання безпосередньо пов'язані з подіями в країні. Апроксимація статистичних даних лінійною залежністю показує низький рівень кореляції і дає змогу приблизно оцінити середнє щорічне зменшення ВВП на душу населення країни на 184 дол. США.

Прямі іноземні інвестиції — показник, динаміка якого така ж, як і динаміка показника ВВП. Дійсно, зростання ВВП й обсягу іноземних інвестицій можна пов'язати з підготовкою і проведенням в Україні футбольного чемпіонату «Євро-2012», а зниження — з відомими подіями 2014 року. Лінійний тренд для цього показника практично відсутній, значення коливаються в межах середнього значення, але в цілому протягом досліджуваного періоду можна спостерігати слабке щорічне зменшення на 10 млн дол. США.

Збільшення показника частки міського населення України повинно було б спровокувати зростання туристичних потоків і, відповідно, показників діяльності готельного господарства. Таке припущення пов'язане з тим, що міське населення вважається більш мобільним, ніж сільське. Частина міського населення в Україні неухильно збільшується з показником середнього щорічного приросту приблизно на 0,07%, але при зниженні абсолютних показників чисельності населення країни.

Кількість перевезених пасажирів — показник, який було вирішено включити в список факторів, що корелюють з показниками туристичних потоків і, відповідно, з показниками готельного господарства.

Статистичні дані показують поступове зменшення цього показника протягом досліджуваного періоду (в середньому близько 300 млн пасажирів щорічно), лінійний тренд досить впевнено описує динаміку пасажирських перевезень з близьким до одиниці значенням коефіцієнта детермінації ($R^2 = 0,91$).

Наступний фактор, обраний для аналізу, — загальна кількість іноземних і внутрішніх туристів, обслугованих операторами й агентами. Слід підкреслити, що було взято статистичні дані, по-перше, саме кількості туристів, обслуговуваних туристичними підприємствами, а, по-друге, без урахування українців, які виїжджали за кордон. Тож при аналізі враховували тільки тих, хто під час подорожі знаходився на території України і міг скористатись послугами готельних підприємств. На перший погляд, динаміка цього показника досить невтішна: середнє щорічне скорочення приблизно на 113 тис. осіб. Але якщо взяти дані останніх чотирьох років (2014—2017 pp.), то спостерігається поступове збільшення — близько 6,5 тис. осіб щорічно.

Останні два показники — капітальні інвестиції. Із загальних даних капітальних інвестицій в країні відокремлені дані про інвестиції в тимчасове розміщення й організацію харчування. Значний стрибок показника саме цих інвестицій в 2012 р. пов'язаний з вимогами УЄФА до збільшення кількості готелів категорії 3—5 зірок (рис. 3).

Лінійний тренд, демонструючи дуже низьку адекватність моделі, все ж показує поступове збільшення інвестицій у готельне господарство країни в середньому на 55 млн грн щорічно. Зокрема, спостерігається суттєве зростання цього показника в 2017 році.

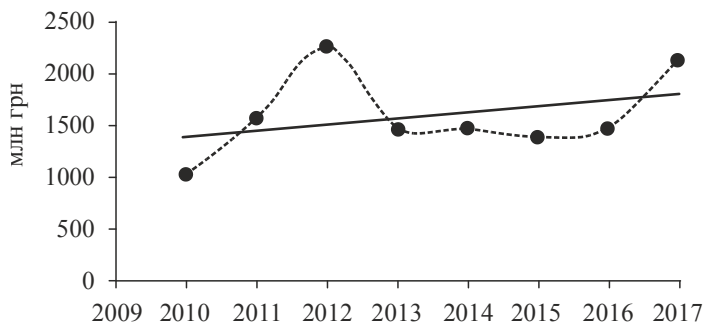

Рис. 3. Динаміка капітальних інвестицій в тимчасове розміщення і організацію харчування

На рис. 4 представлено матрицю, що характеризує ступінь кореляції кількості підприємств готельного типу в Україні із зовнішніми факторами, які було проаналізовано. Напівжирним курсивом виділено значення коефіцієнтів кореляції, що підтверджують наявність кореляційного зв'язку між показником кількості підприємств готельного типу і зовнішніми факторами. Тож найбільш сильний прямий зв'язок простежується з факторами:

- ВВП на душу населення ($R = 0,69$);
- прями іноземні інвестиції в Україну ($R = 0,63$).

	Кількість підприємств готельного типу	ВВП на душу населення, дол. США	Прями іноземні інвестиції в Україну	Частка міського населення	Кількість перевезених пас., млн	Кількість іноземних і внутрішніх туристів, обслугов.	Капітальних інвестицій всього, млн грн	Обсяг кап. інвестицій в тимчас. розміщ. і орг. харчув.
Кількість підприємств готельного типу	1							
ВВП на душу населення, дол. США	0,68837069	1						
Прями іноземні інвестиції в Україну	0,63076271	0,97078207	1					
Частка міського населення	-0,0249453	-0,622132	-0,6953254	1				
Кількість перевезених пас., млн	0,32153282	0,82168165	0,84991041	-0,9351213	1			
Кількість іноземних і внутрішніх туристів, обслугов.	0,3080583	0,78223968	0,88318605	-0,8492436	0,83919044	1		
Капітальних інвестицій всього, млн грн	0,00736628	-0,408614	-0,4323751	0,74918837	-0,7858688	-0,3964536	1	
Обсяг кап. інвестицій в тимчас. розміщ. і орг. харчув.	0,42163726	0,25888847	0,17228267	0,28802029	-0,1603585	0,08201321	0,6059478	1

Рис. 4. Кореляційна матриця показника кількості підприємств готельного типу із факторами

Наявність кореляційного зв'язку для перших двох факторів з коефіцієнтами кореляції $R > 0,5$ надає гіпотетичну можливість моделювання залежності від них кількості підприємств готельного типу (рис. 5 і рис. 6).

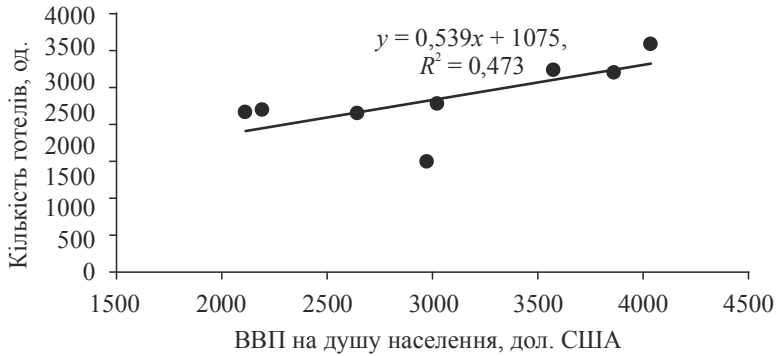

Рис. 5. Моделювання залежності кількості готелів та аналогічних засобів розміщення від фактора ВВП на душу населення України

Проста лінійна модель, представлена на рис. 5, очікувано не витримує перевірки на адекватність за критерієм Фішера ($F_{\text{спостер.}} = 5,4$ при $F_{\text{крит.}}(0,05; 1; 6) = 5,99$). З урахуванням цього зауваження і наявності коефіцієнта детермінації $R^2 = 0,47$, спираючись на побудовану модель, зробимо недостатньо обгрунтований висновок: зростання ВВП на душу населення на 2 дол. США викликає появу в середньому одного нового підприємства готельного типу.

Моделювання динаміки кількості готельних підприємств залежно від показника прямих іноземних інвестицій в Україну представлено на рис. 6.

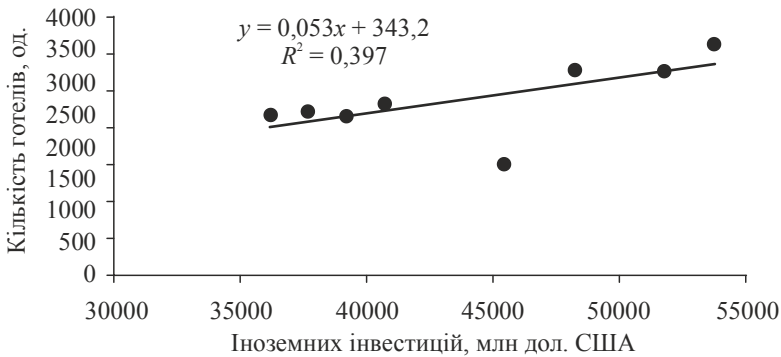

Рис. 6. Моделювання залежності показника кількості готелів та аналогічних засобів розміщення від фактора прямих іноземних інвестицій в Україну

Перевірка за критерієм Фішера також підтверджує неадекватність моделі ($F_{\text{спостер.}} = 3,96$ при $F_{\text{крит.}}(0,05; 1; 6) = 5,99$). Якщо все ж таки спробувати зробити висновок, користуючись цією моделлю, то кожен мільярд прямих іноземних інвестицій в Україну спричиняє в середньому зростання кількості готельних підприємств на 54 одиниці.

Оцінити залежність динаміки кількості готельних підприємств від обсягів капітальних інвестицій у тимчасове розміщення й організацію харчування та

інших факторів не є можливим через занадто низький рівень кореляційного зв'язку.

Результати кореляційного аналізу (рис. 4) продемонстрували неможливість побудови багатофакторної регресійної моделі залежності кількості готелів та аналогічних засобів розміщення від факторів, що розглядаються, ще й через наявність мультиколінеарності — суттєвого кореляційного зв'язку між факторами. Наприклад, значення коефіцієнта кореляції між факторами «Прямі іноземні інвестиції в Україну» і «ВВП на душу населення» становить $R = 0,97$.

На рис. 7 представлено кореляційну матрицю, що характеризує кореляцію кількості місць у готелях та аналогічних засобах розміщування із зазначеними факторами.

	Кількість місць на підприємствах готельного типу	ВВП на душу населення, дол. США	Прямі іноземні інвестиції в Україну	Частка міського населення	Кількість перевезених пас., млн	Кількість іноземних і внутрішніх туристів, обслугов. операторами, осіб	Капітальних інвестицій всього, млн грн	Обсяг кап. інвестицій в тимчас. розміщ. і орг. харчув.
Кількість місць на підприємствах готельного типу	1,0000							
ВВП на душу населення, дол. США	0,6720	1,0000						
Прямі іноземні інвестиції в Україну	0,7930	0,9708	1,0000					
Частка міського населення	-0,8248	-0,6221	-0,6953	1,0000				
Кількість перевезених пас., млн	0,8044	0,8217	0,8499	-0,9351	1,0000			
Кількість іноземних і внутрішніх туристів, обслугов. операторами, осіб	0,8662	0,7822	0,8832	-0,8492	0,8392	1,0000		
Капітальних інвестицій всього, млн грн	-0,5942	-0,4086	-0,4324	0,7492	-0,7859	-0,3965	1,0000	
Обсяг кап. інвестицій в тимчас. розміщ. і орг. харчув.	-0,2910	0,2589	0,1723	0,2880	-0,1604	0,0820	0,6059	1,0000

Рис. 7. Кореляційна матриця показника кількості місць у готелях та аналогічних засобах розміщення із факторами.

Отже, можемо виділити фактори, що демонструють найвищий ступінь прямого кореляційного зв'язку з кількістю місць у готельних підприємствах:

- загальна кількість іноземних і внутрішніх туристів, обслугованих операторами і агентами, осіб ($R = 0,87$);
- кількість перевезених пасажирів загальна, млн ($R = 0,8$);
- прямі іноземні інвестиції в Україну, млн дол. США ($R = 0,79$);

- ВВП на душу населення, дол. США ($R = 0,67$).

Фактори, для яких виявлена досить сильна зворотна кореляційна залежність з показником кількості місць в готелях України:

- частка міського населення України, % ($R = -0,82$);

- фактори, що стосуються обсягу капітальних інвестицій ($R = -0,59$).

Останні два результати взагалі є суперечливими і не можуть бути використані для моделювання. Зворотний зв'язок кількості місць у готелях з фактором частки міського населення може бути пов'язаний із незначним впливом цього показника на кількість місць у готелях, бо статистичні дані дійсно демонструють скорочення кількості місць на фоні постійного, але незначного збільшення відсотка міського населення країни. Крім того, кількість міського населення, як і загальна кількість населення України, в абсолютному вимірюванні скорочується.

Причини непередбачуваної кореляції з обсягом капітальних інвестицій теж можна пояснити. Можливо припустити, по-перше, що основний обсяг цих інвестицій надходить до підприємств харчування, а не в готельне господарство, а по-друге, відсоток цих інвестицій від загального обсягу капітальних інвестицій невеликий і складає менше 1%.

Тож найбільше значення коефіцієнта кореляції отримано для фактора кількості іноземних і внутрішніх туристів, обслугованих операторами й агентами. Моделювання залежності кількості місць у готельних підприємств від цього фактора представлено на рис. 8. Модель адекватна з показником критерію Фішера $F_{\text{спостер.}} = 17,92$ при значенні $F_{\text{крит.}}(0,05; 1; 7) = 5,59$.

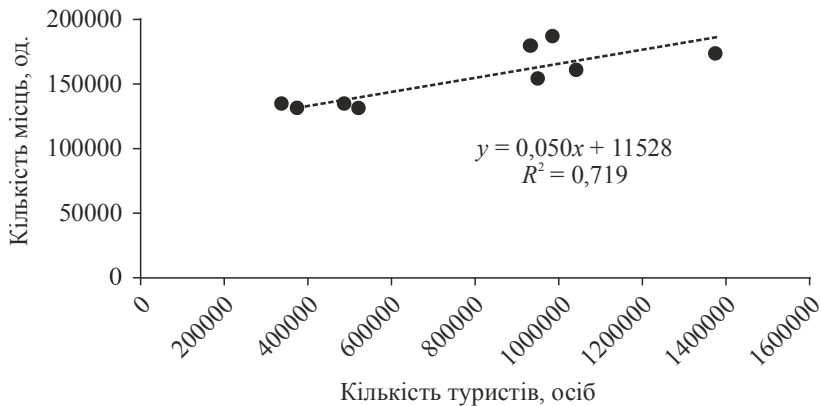

Рис. 8. Моделювання залежності кількості місць у готелях від фактора кількості туристів, обслугованих операторами й агентами

Відповідно до цієї моделі кожні додаткові 100 осіб, що будуть обслуговані туристичними операторами й агентами, зумовлюють появу п'яти додаткових місць у колективних закладах розміщування.

Дослідження впливу фактора кількості пасажирських перевезень передбачалося з міркувань наявності певного зв'язку між мобільністю населення і потребою в місцях у КЗР. Кореляційний аналіз дійсно показав високі значення коефіцієнтів кореляції для цього фактора. Побудована модель взаємозв'язку кількості місць у готелях і загальної кількості перевезених пасажирів

виявилася адекватною за критерієм Фішера і вказує на те, що із збільшенням обсягів пасажирських перевезень на 1млн осіб кількість місць у готельних підприємствах повинна збільшуватись на 18 одиниць.

Кореляційний зв'язок кількості місць з показником прямих іноземних інвестицій, хоч і з недостатнім рівнем кореляції, все ж має місце ($R = 0,79$). Тож не варто нехтувати впливом цього фактора на показники діяльності готелів. На рис. 9 представлено модель залежності кількості місць у готельних підприємствах від обсягів іноземних інвестицій.

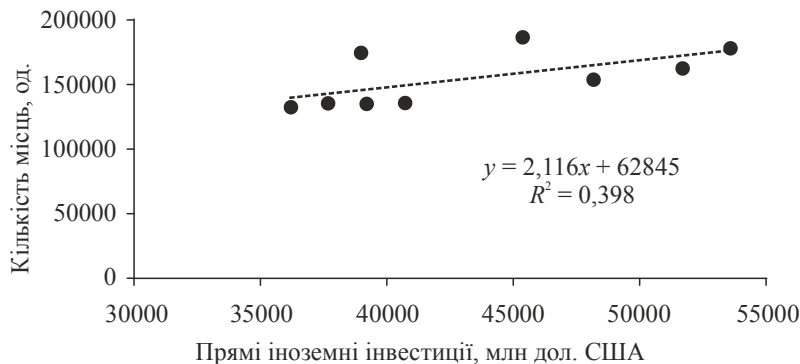

Рис. 9. Моделювання залежності кількості місць у готелях від фактора обсягу прямих іноземних інвестицій в Україні

За умови неадекватності моделі ($F_{\text{спостер.}} = 4,64$ при $F_{\text{крит.}}(0,05; 1; 7) = 5,59$) інтерпретація результатів моделювання така: на кожний 1млн дол. США іноземних інвестицій слід очікувати появу двох додаткових місць у готелях.

Модель впливу фактору ВВП на показник кількості місць у готелях (рис. 10) теж не є адекватною ($F_{\text{спостер.}} = 2,78$), але оцінювання є доцільним: із зростанням ВВП на душу населення на 1дол. США очікується збільшення кількості місць на 16 одиниць.

Усі фактори, вплив яких на показник кількості місць у готелях було проаналізовано, знову демонструють суттєвий кореляційний зв'язок між собою (явище мультиколінеарності), тож побудова багатofакторної моделі в цьому разі неможлива.

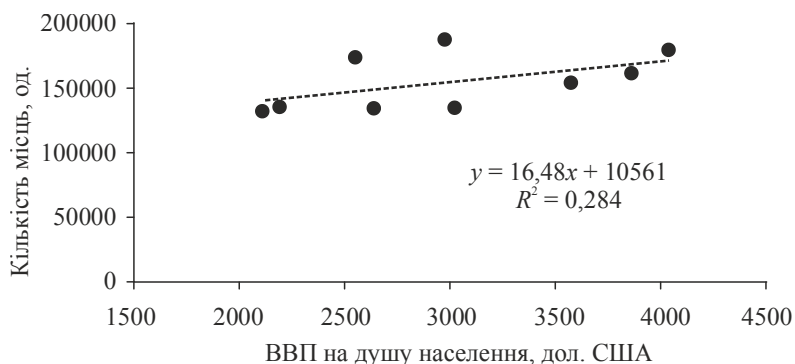

Рис. 10. Моделювання залежності кількості місць у готелях від фактора ВВП на душу населення України

Узагальнені результати аналізу представлені в табл. 2.

Таблиця 2. Вплив макроекономічних факторів зовнішнього середовища на розвиток готельного господарства України

Показники готельного господарства	Вплив макроекономічних факторів			
	ВВП на душу населення	Прямі іноземні інвестиції	Кількість осіб, обслугованих туристичними операторами і агентами	Обсяги пасажирських перевезень
Кількість готелів та аналогічних засобів розміщування	Зростання ВВП на 2 дол. США викликає появу одного нового готелю	1 млрд дол. США інвестицій викликає зростання на 54 одиниці	Слабка кореляція	Слабка кореляція
Кількість місць у готелях та аналогічних засобах розміщення	При зростанні на 1 дол. США очікується збільшення кількості місць на 16 одиниць	1 млн дол. США іноземних інвестицій викликає появу двох додаткових місць	Кожні додаткові 100 обслугованих осіб викликають появу п'яти додаткових місць у готелях	Кожний 1 млн пасажирів викликає збільшення кількості місць на 18 одиниць

Висновки

Отже, кореляційний аналіз впливу макроекономічних факторів на показники готельного господарства України дає змогу виділити найбільш суттєві з них, а саме:

- обсяг ВВП на душу населення;
- прямі іноземні інвестиції;
- кількість осіб, обслугованих туристичними операторами й агентами;
- обсяги пасажирських перевезень.

Це дає підстави для обґрунтованих управлінських рішень у реалізації державних і регіональних програм соціально-економічного розвитку та розвитку туристично-готельної галузі. Аналіз і прогноз економічних взаємозв'язків у структурі національної економіки України або окремого регіону, зроблені експертами, дають змогу орієнтуватися в перспективах можливої зміни у динаміці попиту на послуги підприємств готельного господарства.

Література

1. Закон України «Про туризм»: (офіційний текст) / Верховна Рада України. К.: Парламентське вид-во, 2015 р. 96с.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 № 168 «Про затвердження Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року»
3. Послуги туристичні. Засоби розміщування. Загальні вимоги.: ДСТУ 4268:2003. 10 с.
4. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. [Чинний від 2006-10-01]. К.: Держспоживстандарт України, 2006. 28 с.
5. Статистичний бюлетень Мережа суб'єктів туристичної діяльності. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Статистичний бюлетень Колективні засоби розміщування в Україні у 2017 році. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

7. Статистичний бюлетень «Туристичні потоки в Україні». URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Статистичний збірник «Капітальні інвестиції в Україні» у 2010—2015 роках. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ6_u.htm
9. Статистичний бюлетень «Капітальні інвестиції в Україні. 2016 рік». URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ6_u.htm
10. Басюк Д.І., Розметова О.Г. Сучасні тенденції розвитку готельного господарства України. *Вісник ШНАУ. Серія «Економіка та менеджмент»*. 2017. № 5. С. 64—66.
11. Мархонос С.М., Турло Н.П. Аналіз сучасного стану та фінансове забезпечення розвитку готельного господарства України. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/14_2_2017ua/9.pdf
12. Завідна Л.Д. Управління стратегічним розвитком підприємства готельного господарства. Дис. ... докт.ekon. наук за спеціальністю 08.00.04. економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2018.